

**KONCERTNA
SEZONA**

**2023 /
2024**

**SIMFONIČNI ORKESTER,
MEŠANI IN DEKLIŠKI PEVSKI ZBOR
AKADEMIJE ZA GLASBO UL**

Dirigent: **izr. prof. SIMON DVORŠAK**

HANNA KRYVTSOVA, violina

Mentor: prof. Vasilij Meljnikov

Koncertna mojstrica: **Anja Kralj**

Priprava zborov:

prof. Marko Vatovec, izr. prof. Sebastjan Vrhovnik

Torek, 9. april 2024, ob 19.30
Cankarjev dom, Gallusova dvorana

 cankarjev dom

Spored

Luka Rovis (1997)

CONTRASTING PERSPECTIVES (krstna izvedba)

(Mentor: prof. Uroš Rojko)

Jean Sibelius (1865–1957)

KONCERT ZA VIOLINO IN ORKESTER V D-MOLU, op. 47

1. Allegro moderato
2. Adagio di molto
3. Allegro, ma non tanto

* * *

Ralph Vaughan Williams (1872–1958)

SIMFONIJA ŠT. 7, »SINFONIA ANTARTICA« (prva izvedba v Sloveniji)

1. Preludij: Andante maestoso
2. Scherzo: Moderato
3. Pokrajina: Lento
4. Intermezzo: Andante sostenuto
5. Epilog: Alla marcia, moderato (non troppo allegro)

Sopranski solo: **Katarina Zorec**

Orgle: **Uroš Pele**

I. PRELUDIJ

Trpeti bridkosti, ki zdé se neskončne,
spregledati grehe, ki so nedopustni,
upreti se moči, ki je vsemogočna,
brez kesa, spreminjanj in omahovanja –
TO ... pomeni biti
radósten in dober, svoboden in velik.
Zgolj to je življenje, veselje in zmaga.
(*P. Shelley: Osvobojeni Prometej*)

I. SCHERZO

Tam prehajajo ladje,
Leviatán, ki si ga naredil,
da bi se z njim igral.
(*Psalm 104*)

III. LANDSCAPE

Vi, ledeniški slápi, ki z goré
drvite dol prek gromozanskih grap –
se zdi, kot da ste čuli gromki glas,
in v besu svojem onemeli ste.
Váli negibni! Tihe brzice!
(*S. T. Coleridge: Himna pred sončnim vzhodom
v dolini Chamouni*)

IV. INTERMEZZO

Ljubezen ni služabnica razmerij,
ne ur, ne dni, ki so le krpe časa.
(*John Donne: Sonce vzhaja*)

V. EPILOG

Ne obžalujem tega potovanja; zavestno
smo sprejeli tveganja, čeprav smo naleteli
na težave, nimamo razloga za pritožbe.
(*Scottov zadnji vpis v dnevnik*)

Skladba ***Kontrastne perspektive (Contrasting perspectives)*** mladega hrvaškega skladatelja **Luke Rovisa** (1997), rojenega v Pulju, kjer je dokončal nižjo glasbeno šolo, medtem ko je srednjo glasbeno šolo obiskoval v Zagrebu, leta 2023 pa zaključil drugostopenjski študij kompozicije in glasbene teorije na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani pod mentorstvom prof. Uroša Rojka, je rezultat skladateljevega razmišljanja o ekonomiji glasbenega materiala ter različnih možnostih, kako in na kakšne načine ga lahko uporablja, ne da bi se ponovil enak ali podoben zvok.

Naslov skladbe izhaja iz kompozicijskega pristopa, pri katerem je skladatelj uporabljal kontrastne materiale ter jih postavljajl v različne perspektive. Struktura skladbe temelji na zalogi tonov izbranega modusa, iz katere je skladatelj sestavljal akorde, iz te zaloge pa izhaja tudi melodija, katere toni so na mestih zvišani ali znižani. Celotna skladba torej temelji na sekvencah tega modusa, iz katerega izhaja celotno gradivo, ki je na različne načine spojeno in sopostavljano. Pri pozornem poslušanju hitro zaznamo trke dolgih (tenuto) in kratkih (staccato) not. Skladatelj je dolžino tonov naknadno prirejal (daljšanje ali krajšanje), zaradi česar skladbo zaznamuje konflikt med daljšimi in krajšimi notami. Temu dogajanju velja pri poslušanju nameniti posebno pozornost in zaznati vsako spremembo.

Za izoblikovanje finske simfonične tradicije je zaslužen predvsem **Jean Sibelius** (1865–1957), ki se je v glasbeno zgodovino zapisal z bogatim opusom (7 simfonij, simfonične pesnitve, suite, scenska glasba, samospevi, zborovska glasba, komorna glasba, dela za klavir), za časa življenja pa je bil pomembna osebnost pri oblikovanju finske narodne zavesti. Sicer rojen v švedsko govorečo družino, je odraščal v času oblikovanja finske nacionalne identitete, katere umetniški vrhunec je predstavljala epska pesnitev *Kalevala* (nabor ljudskih pesmi, urejenih v pripovedno pesnitev, ki jo lahko razumemo kot potrditev zgodovine naroda). Ta je številne umetnike navdihovala k ustvarjanju nacionalne umetnosti, med njimi tudi mladega Sibeliusa. Slednji se je med študijem kompozicije na Dunaju začel poglobljeno ukvarjati s to tematiko in prebirati *Kalevalo*, ki je pomembno vplivala na njegov umetniški izraz – kmalu po vrnitvi na Finsko leta 1892 je napisal prvo večje simfonično delo z naslovom *Kullervo, op. 7*, v katero je vključil verze iz *Kalevale*. V naslednjem desetletju je bil osredotočen predvsem na ustvarjanje finske nacionalne glasbe, okrog leta 1900 pa se je z željo po uveljavitvi kot skladatelj resnih simfoničnih del začel obračati proti osrednji Evropi in opuščati nacionalne elemente: želel je pisati bolj panevropsko glasbo.

V svojem poznem obdobju je napisal zadnje tri simfonije, s katerimi je, še posebej s *Sedmo simfonijo*, stopil na skrajni rob tradicionalne žanrske oblike. V tem času je dočakal tudi neke vrste »odrešenje« – če si je dolgo časa zaman prizadeval za umetniško priznanje na Stari celini, so ga kot velikega simfonika sprejeli v Veliki Britaniji in ZDA. Na račun kritikov, ki so hvalili njegove skladbe, je v očeh vodilnih glasbenih mislecev v Evropi (predvsem zagovornikov nove glasbe in

in modernizma) postal zagovornik tradicionalizma in konservativnosti, kar se najbrž kaže v skladateljevem tridesetletnem ustvarjalnem molku ali »tišini iz Jarvenpää«. Sibelius po letu 1925 ni zmožgal dohajati ustvarjalnih tokov, ki so drveli proti atonalni glasbi. Čeprav je imel zelo veliko skic za novo, *8. simfonijo*, te ni nikoli dokončal.

Čeprav je bil Sibelius tudi sam violinist, v njegovem opusu zasledimo zgolj en koncert za violino. Prva verzija **Koncerta za violino in orkester v d-molu, op. 47**, je nastajala med letoma 1903 in 1904, vendar zaradi slabe kritike ni bila izdana. Druga verzija, ki je kmalu postala del železnega violinističnega repertoarja, je prvič zazvenela leto zatem v Berlinu v izvedbi Karla Haliřa pod taktirko Richarda Straussa. Sibeliusu je uspelo združiti virtuosni žanr, ki se osredotoča na dokazovanje tehničnih sposobnosti, z lastno, dokaj specifično glasbeno poetiko, ki slika nordijsko atmosfero. Kljub uporabi sonatne oblike Sibelius v prvem stavku ni zapravljal časa z dvojno ekspozicijo. Solist namreč vstopi po slabih štirih taktih orkestrskega uvoda, v katerem violine zarišejo zvočno kuliso in tonalno središče stavka. Posebnost koncerta je solistična kadenca, ki je postavljena na mesto izpeljave, v njej pa je skladatelj izkoristil prostor za pomembno komponento koncerta – dokazovanje tehnične virtuosnosti solista.

Premišljeno tonalno-harmonsko ogrodje in domiselna orkestracija ponujata široko paleto zvokov in emotivnih stanj, orkester pa ima predvsem vlogo zvočne kulise, v ospredje stopi le v prehodnih odsekih. Drugi stavek, *Adagio di molto*, je pisan v g-molu. Temačno in otožno razpoloženje se v vrhuncu stavka umakne bolj vedremu vzdušju, ki ga predstavlja modulacija v B-dur, vendar to ne traja dolgo, saj se v zaključku vrnemo k resnobi in teži molovske tonalitete. Zadnji, tretji stavek, *Allegro man non tanto*, se začne vihravo in energično, spet s takojšnjim vstopom solista. Po predstavitvi prve teme v D-duru, kjer violino spremljajo samo godala, ki dajejo ritmični utrip, dobi solist priložnost za dokazovanje tehničnih spretnosti. Celoten orkester se priključi šele v drugi temi, ki se giblje v tonalnem območju g-mola. Violina in orkester si koščke melodije podajata skozi celoten stavek, ki ga zaključi virtuosna koda v zmagoslavnem D-duru.

Če bi dejali, da je **Ralph Vaughan Williams** (1872–1958) svoj slog utemeljil na podlagi vplivov angleške ljudske glasbe, bi sodili prehitro in marsikaj spregledali. V zgodnjih delih se je zgledoval po glasbi velikanov evropske tradicije 19. stoletja (Brahms, Wagner, Čajkovski, Verdi), hkrati pa je navdih črpal iz opusov angleških skladateljev (Parry, Stanford, Elgar), pri čemer je med prvimi v svoje delo vključeval vplive glasbe Debussyja in Ravela ter se pozneje navduševal nad glasbeno govorico Bartóka, Stravinskega in Sibeliusa. Za časa življenja je posnel samo dve plošči lastne glasbe, v štiridesetih letih prejšnjega stoletja pa se je v njem prebudilo zanimanje za filmsko glasbo. Za razliko od Sibeliusa se ni odločil za ustvarjalni molk, skladbe je pisal skoraj do smrti. V času, ko je bila edina sprejemljiva glasba tista, ki se je odrekla tonalnosti in bila zreducirana na njene bistvene parametre, je Vaughan Williams pisal velika simfonična dela.

bistvene parametre, je Vaughan Williams pisal velika simfonična dela. Pred skorajšnjo pozabo njegovih del v evropskem prostoru v letih po smrti ga je rešila ustanovitev Društva Ralph Vaughan Williams leta 1994, ki si vse od začetkov prizadeva za prepoznavnost skladatelja in njegovega opusa ter spodbuja reprodukcijo njegove glasbe.

Vaughan Williams je dobil ponudbo, da napiše glasbeno podlago za film *Scott z Antarktike* (*Scott of the Antarctic*, 1948), ki govori o kapitanu Robertu Falconu Scottu in njegovi ekipi ter njihovi odpravi na južni pol. Zgodba o neuspeli britanski ekspediciji – nobeden izmed posadke potovanja namreč ni preživel – je po prvi svetovni vojni zaslovela in v težkih časih bodrila Britance. Tematika je Vaughana Williamsa tako prevzela, da ga je navdal nov val ustvarjalnosti, že ob nastajanju glasbe za film pa je začel skicirati novo simfonijo.

Simfonija št. 7, »Sinfonia Antartica« je bila dokončana leta 1952. Z izbiro opisnega naslova se je skladatelj naslonil na svoj zgodnji simfonični opus, ki je bolj programsko in pitoreskno zasnovan (*Morska, Londonska in Pastoralna simfonija*). V petstavčni simfoniji je k vsakemu stavku predložen citat verzov, ki povzema ozračje posameznega stavka, petemu pa je priložen celo izsek iz Scottovega zadnjega zapisa v dnevnik.

Veliko materiala za simfonijo je skladatelj prenesel iz glasbe za film, nekatere teme je uporabil za slikanje dogajanja, druge za gradnjo simfoničnega toka. Čeprav za glasbeno idejo stoji zunajglasbeni navdih, pa je simfonija zasnovana kot absolutno simfonično delo. Sicer sta robna stavka bolj strogo simfonična, notranji trije pa težijo k programskosti – slikajo krajino in portretirajo odpravo. Harmonsko-tonalni načrt skladbe ni podvržen strogim definicijam tonalitete in prehajanja med njimi, temveč gre bolj za gibanje stran od določenih tonalnih centrov in proti njim. Skladatelj je zelo pogosto posegal po durovem kvintakordu z dodano znižano šesto stopnjo, ki prinaša specifične barve sozvočij.

Prvi stavek, *Preludij*, zvočno izriše kuliso: mraz, led, megla, neznan teritorij. Z uporabo modalnih postopov je skladatelj prikazal zastrašujočo veličino Antarktike, zbor in naprava za veter pa upodabljata praznino neznanega kontinenta. V Scherzu zazvenijo teme pingvinov in kitov, v Pokrajinah pa nam je skladatelj ponudil zvočno realizacijo citata. V tem stavku nastopijo tudi orgle, za katere bi lahko dejali, da predstavljajo ledenike – srebrno lesketajoče se piščali spominjajo na ledeniške tvorbe in predstavljajo glas oziroma zven ledenikov. Tretji stavek se neopazno nadaljuje v četrtega, ki ga v tridobnem metrumu začenja solo oboe ob spremljavi harfe. Intermezzo zaznamuje teme samotnosti in vdanosti v usodo Scottove ekipe (eden od članov ekipo prostovoljno zapusti in se ne vrne več). Sklepni stavek, Epilog, se začne pogumno, vendar trobila vseskozi napovedujejo grozljivo usodo. Na koncu zaslišimo citat teme prvega stavka simfonije in s tem postane skladba oblikovno zaokrožena. Prvi in peti stavek sta si podobna že zaradi vloge znotraj simfonične oblike, še posebej pa zaradi rabe zvočnega gradiva. V obeh imata pomembno vlogo zbor s solistko in naprava za veter, čeprav je raba

slednjih učinkovitejša v zadnjem, ko je skladatelj s spretno zasnovano vzpenjajočo in spuščajočo se melodijo zbora naslikal ledeni antarktični veter. Mogočni finale se konča pogumno, a tragično – kljub naporu in vztrajnosti ekspedicije na koncu zmaga kruta narava.

Avtorica spremne besede: Dora Vidovič

Organizator bo na dogodku zajel več zaslonskih slik (fotografij) in koncert posnel z namenom promocije oz. poročanja o dogodku. Fotografiranje in snemanje bosta potekala skladno z veljavnim nacionalnim Zakonom o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) in Uredbo (EU) 2016/679. Fotografije in posnetki bodo objavljeni na UL AG, družbenih omrežjih Facebook, Instagram in YouTube ter v publikacijah in drugih promocijskih dejavnostih UL AG. Fotografije se bodo nanašale na dogodek splošno in ne na posamezne udeležence.

Dirigent, pianist, korepetitor in pedagog **Simon Dvoršak** je po končani srednji glasbeni šoli in gimnaziji v Celju najprej diplomiral na Pedagoški fakulteti v Mariboru pod mentorstvom prof. Jožeta Fürsta, nato pa se je vpisal na Akademijo za glasbo v Ljubljani, kjer je diplomiral in prejel diplomo summa cum laude v razredu maestra Marka Letonje. Izpopolnjeval se je tudi pri Georgeu Pehlivanianu na akademiji v Španiji. Julija 2009 je bil sprejet na podiplomski študij na Mountview Academy of Theatre Arts v Londonu, kjer je z odliko zaključil specializacijo iz glasbenega gledališča.

Že med študijem je bil asistent dirigenta Orkestra Slovenske filharmonije. Do sedaj je umetniško vodil številne orkestre po Sloveniji. Redno sodeluje in koncertira z Orkestrom Slovenske filharmonije, Orkestrom SNG Maribor, Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, orkestri Akademije za glasbo UL, orkestrom Slovenske vojske ter orkestri v Avstriji, Veliki Britaniji, Romuniji in na Hrvaškem. Za seboj ima vrsto koncertov za Glasbeno mladino Slovenije in Glasbeno mladino ljubljansko, redno sodeluje z mariborskim Festivalnim orkestrom. Veliko časa posveča glasbenemu gledališču, operi, opereti in muzikalu. Tako je kot dirigent pripravil in vodil številne premiere in krstne izvedbe del na različnih odrih v Sloveniji in tujini.

Njegov repertoar obsega dela od baroka do 21. stoletja, tako na koncertnem kot gledališkem odru. Za seboj ima vrsto koncertov in nastopov kot pianist korepetitor, pri čemer je sodeloval s priznanimi slovenskimi in tujimi inštrumentalnimi ter pevskimi solisti. Pogosto snema za arhiv RTV Slovenija ter je reden član žirij na glasbenih tekmovanjih in festivalih. Kot gostujoči predavatelj redno vodi mojstrske tečaje na Akademiji Mountview v Londonu. Deluje kot umetniški vodja Hiše kulture Celje. Kot dirigent in pedagog se predano posveča delu z mladimi. Kot izredni profesor predava na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani. Je prejemnik bronaste galetske grba za 25-letno delovanje v kulturi.

Hanna Kryvtsova je ukrajinska violinistka, ki prihaja iz Odese. Srednjo glasbeno izobrazbo je pridobila na Visoki šoli za kulturo in umetnost K. F. Dankevich v Odesi, v razredu Yergiyeye Olene. Trenutno študira na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani v razredu profesorja Vasilija Meljnikova. Violino igra od šestega leta, udeležila se je številnih koncertov in tekmovanj. Letos je bila prav tako izbrana za sodelovanje pri dveh projektih Mladinskega orkestra Gustava Mahlerja z dirigentom Vasilijem Petrenkom in drugimi. Hanna kot substitutka redno sodeluje tudi v Orkestru Slovenske filharmonije.

Simfonični orkester Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani deluje od leta 1948. Njegov repertoar obsega temeljna simfonična in koncertantna dela vseh stilnih obdobij, posebno skrb pa ansambel namenja sodobni slovenski simfonični glasbi. Simfonični orkester združuje študente vseh letnikov oddelkov za godala ter pihala, trobila in tolkala ter predstavlja reprezentativni izvajalski korpus te ugledne slovenske visokošolske glasbenoizobraževalne ustanove. V tem času so

orkestru dirigirali številni znani domači in tuji dirigenti, kot so dr. Danilo Švara, Uroš Prevoršek, Anton Nanut, Ciril Škerjanec, Marko Letonja, Uroš Lajovic, Milivoj Šurbek, Igor Švara, Marko Hribernik, Simon Krečič, Simon Dvoršak, Miha Rogina (Slovenija), János Kovács (Madžarska), Wellisar Gentscheff (Bolgarija), Jürgen Bruns (Nemčija), René Gulikers (Nizozemska), Nicol Matt (Italija), Toshihiro Yonezu (Japonska), George Pehlivanian (Združene države Amerike), Sian Edwards (Velika Britanija), En Shao (Kitajska), Matthew Coorey (Avstralija), Alexander Drčar (Avstrija), Quentin Hindley (Francija), Catherine Larsen - Maguire (Velika Britanija) ... Mladi glasbeniki pripravijo letno od dva do tri nove projekte, s katerimi redno koncertirajo po Sloveniji in tujini. V minulih desetih sezonah so z velikimi uspehi gostovali na koncertih, turnejah in mednarodnih festivalih v Avstriji, Nemčiji, Italiji, Franciji, na Hrvaškem in v Srbiji. V letih 2004, 2007 in 2018 je orkester gostoval na elitnem mednarodnem festivalu Young Euro Classic v dvorani Koncertne hiše v Berlinu, kjer so ga po ocenah nemške glasbene kritike uvrstili med najboljše evropske mlade simfonične orkestre.

Mešani pevski zbor Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani je študijsko izvajalsko telo, ki deluje v okviru rednega študijskega programa Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani, hkrati pa poskuša s svojo kakovostjo dosegati najvišje izvedbene standarde. Združuje študente različnih študijskih smeri: prihodnje glasbene pedagoge, pianiste, organiste, skladatelje, dirigente, kitariste, cerkvene glasbenike, solo pevce ... Vsi so navdušeni pevci, nekateri že zborovodje, ki tudi sicer aktivno sodelujejo v slovenskem zborovskem življenju. Zbor je sodeloval z različnimi zbori in orkestri: APZ Tone Tomšič Univerze v Ljubljani, Viva Brežice, Orkester Slovenske vojske, Orkester Slovenske policije, SNG Opera Maribor ... Med drugim je v sodelovanju z zborom zagrebške Akademije za glasbo in zborom Konservatorija Giuseppe Verdi iz Trsta sodeloval na Koncertu prijateljstva z Riccardom Mutijem.

Dekliški pevski zbor Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani je nastal v študijskem letu 2009/10. V zboru prepevajo študentke oddelkov za glasbeno pedagogiko, diriganje in sakralno glasbo. Sestav je poleg koncertne dejavnosti namenjen tudi praktičnemu delu študentov omenjenih smeri ter hkrati pripomore k spoznavanju in izvajanju kakovostne zborovske literature vseh slogovnih obdobij, tako domačih kot tujih avtorjev. Zbor se redno predstavlja na abonmajskih koncertih in mojstrskih tečajih. Že od nastanka ga vodi prof. Marko Vatovec.